

HC12: Persoonlijkheidsdiagnostiek

Alledaagse vs. Professionele diagnostiek

- De relatie tussen hulpverlener en hulpvrager
- Vaardigheden van de hulpverlener op methodisch, diagnostisch en therapeutisch gebied
- De aard van de kennis (theorie)

Wat is persoonlijkheid? De dynamische organisatie binnen het individu van die psychofysische systemen die zijn/haar unieke aanpassing aan de omgeving bepalen (Allport).

Wat is gestoord? Een duurzaam, star, pervasief en stabiel patroon van innerlijke ervaringen en gedragingen dat afwijkend is van de verwachtingen binnen de cultuur, tot uiting komt in de jong volwassenheid en leidt tot beperkingen in sociaal en beroepsmatig functioneren

Relevantie persoonlijkheidsdiagnostiek:

- 10 – 15% van de normale bevolking
 - Aantallen per leeftijdsgroep zie slides
- Interfereren met de ontwikkeling
- Slecht herstel, grotere kans op terugval en chroniciteit van AS-1 pathologie
- Risicovol gedrag
- Grote kans op suicide
- Kostbaar voor de maatschappij
- Vroegdetectie verbetert de prognose

Aandachtspunten

- Persoonlijkheid en de psychopathologie (bijv. antisociale persoonlijkheidsstoornis e.d.)
- Contextfactoren (bijv. extreme gezinssituatie)
- Culturele factoren
- Gender
- Instabiliteit
 - Soms spontaan herstel
 - Trekken zijn instabiel
- Complex cases (Bij jonge mensen veel ernstiger)
- Normale ontwikkeling

Gevaren

- Stigmatisering
- Latrogene schade: schade door zorg die iemand krijgt
- Beperkt toekomstperspectief
- Medicatiegebruik

Klinisch oordeel is niet valide. Hoe meer ervaring mensen hebben hoe meer vertrouwen ze krijgen in hun eigen oordeelsbekwaamheid.

Semi-gestructureerd is betrouwbaar, het kost wel veel tijd en de test-hertest betrouwbaarheid is hoog.

Zelfrapportage: patiënten hebben weinig zelfkennis, geen kennis van psychopathologie, het is wel makkelijk te gebruiken. Er is weinig zicht op interne processen.

Type persoonlijkheidsstoornissen

- A: vreemd, excentriek (paranoïde, schizoïde, schizotypisch)
- B: instabiel (antisociaal, borderline, teatraal, narcistisch)
- C: angstig (vermijndend, afhankelijk, obsessief-compulsief)

Tabel met percentages stoornissen in de populatie zie slides.

Versil DSM-IV – DSM-V zie slides.

Persoonlijkheidsfunctioneren

Zelf: beperkingen in het gevoel van eigen identiteit

- Identiteit: gevoel van persoonlijke uniciteit, afgebakende grenzen tussen zelf en anderen, stabiel zelfbeeld, eigenwaarde, emoties ervaren en reguleren
- Zelfsturing: doelen op korte en lange termijn, verinnerlijkte normen, zelfreflectie

Interpersoonlijk: onvermogen tot het ontwikkelen van effectief interpersoonlijk functioneren

- Empathie: begrijpen en waarderen van ervaringen en motieven van anderen, inzicht in effect van eigen gedrag op anderen, verschillende gezichtspunten verdragen
- Intimiteit: intense en duurzame intieme relaties, wens en vermogen tot nabijheid, wederkerig en respectvol interpersoonlijk gedrag

Persoonlijkheidsstoornis type

- Borderline persoonlijkheidsstoornis
- Obsessief-Compulsieve persoonlijkheidsstoornis
- Vermijdende persoonlijkheidsstoornis
- Schizotypische persoonlijkheidsstoornis
- Antisociale persoonlijkheidsstoornis
- Narcistische persoonlijkheidsstoornis
- Personality Disorder Trait Specified

Persoonlijkheidstrekken

Vijf (bipolaire) trekkendomeinen, geoperationaliseerd in 25 facetten:

1. Negatieve affectiviteit (7 facetten)
2. Onthechting (4 facetten)
3. Antagonisme (6 facetten)
4. Disinhibitie versus dwangmatigheid (5 facetten)
5. Psychoticisme (3 facetten)

Uitgebreide info over borderline zie slide 40